

หน่วยที่ 13

การคุ้มครองและช่วยเหลือพยานและผู้เสียหาย
ชุดวิชา 41719 กฎหมายกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการควบคุม
และปราบปรามอาชญากรรมในประเทศและข้ามชาติที่สำคัญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

อาจารย์ประจำสาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การคุ้มครองพยานและผู้เสียหายตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์การอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

- ความเป็นมาและความสำคัญในการคุ้มครองพยานและผู้เสียหาย
- ร่างปฏิญญาสิทธิ 17 ประการของเหยื่ออาชญากรรม และสมัชชาใหญ่องค์กรสหประชาชาติได้ลงมติรับรองไว้ในปี ค.ศ. 1985
- การประชุมสมัชชาสหประชาชาติวาระพิเศษว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบการค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการร่างกฎหมาย UNDCP Model Witness Protection Bill 1988
- หารือในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders) โดยในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

การคุ้มครองพยานและผู้เสียหายตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000

- ความเป็นมาและความสำคัญในการคุ้มครองพยานและผู้เสียหาย
- สหประชาชาติได้มีข้อมติที่ 53/111 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2541 จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจระหว่างรัฐบาลเพื่อพิจารณาร่างอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม (Ad Hoc Committee on the Elaboration of a Convention against Transnational Organized Crime) เพื่อพิจารณาร่างอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรม

สิทธิของพยานตามอนุสัญญา

- ตามอนุสัญญาข้อ 24 ได้ให้การคุ้มครองสิทธิของพยานไว้ คือ
- สิทธิที่พยานจะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย จากการถูกระงับการกระทำต่างๆ เช่น การถูกคุกคาม การถูกทำร้าย การถูกข่มขู่
- พยานต้องได้รับการคุ้มครองทางจิตใจด้วย ทั้งนี้ การคุ้มครองทางจิตใจของพยานนั้นรวมถึงการสร้าง ความมั่นคงทางจิตใจต่อสถานการณ์ และการหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่กดดันเคร่งเครียด
- ที่ จะได้รับการคุ้มครองคำให้การของบุคคลให้ได้รับการปกป้องจากปัจจัยภายนอก หรือการคุ้มครองเพื่อให้พยานบุคคลสามารถให้การได้โดยปราศจากปัจจัยต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบกับคำให้การของพยาน
- อนุญาตให้มีการให้การผ่านวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Video Conference) หรือการนำการสืบพยานล่วงหน้ามาใช้ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าพยานอาจถูกคุกคาม

สิทธิของผู้เสียหายตามอนุสัญญา

- ตามอนุสัญญาข้อ 25 ได้ให้การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายไว้ คือ
- 1) สิทธิที่ผู้เสียหายจะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายจากการถูกระงับต่างๆ เช่น การถูกคุกคาม การถูกทำร้าย การถูกข่มขู่จากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- 2) สิทธิที่ผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาจากรัฐโดยกำหนดให้ผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนจากรัฐ อีกทั้งยังกำหนดให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทำให้ความเห็นและความกังวลของผู้เสียหายได้รับการนำเสนอและพิจารณาในการขั้นตอนที่เหมาะสมของการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำผิด แต่ทั้งนี้ได้กำหนดไว้ว่าต้องกระทำในลักษณะที่ไม่กระทบต่อสิทธิของฝ่ายจำเลยด้วย
- พิธีสารเพิ่มเติมอนุสัญญา 2 ฉบับ อันได้แก่ พิธีสารเพื่อป้องกัน ปรามปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ผู้เสียหายจึงให้หมายความรวมถึง ผู้เสียหายที่เป็นเหยื่อค้ามนุษย์โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก และผู้เสียหายที่เป็นผู้ถูกลักลอบขนย้ายถิ่นฐาน

สิทธิของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

- สิทธิของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์คือ ได้รับการช่วยเหลือและปกป้องจากการตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ โดยรัฐภาคีต้องปกปิดข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลที่บ่งชี้ตัวบุคคลของเหยื่อการค้ามนุษย์ รวมถึงการจัดให้มีการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์เป็นการลับ ต้องจัดให้ความปลอดภัยทางกายแก่ผู้เสียหายดังกล่าวขณะอยู่ในอาณาเขตของรัฐ
- การคุ้มครองสถานะของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในประเทศผู้รับ โดยให้รัฐภาคีจัดให้มีมาตรการซึ่งอนุญาตให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สามารถอยู่ในอาณาเขตของประเทศนั้นได้เป็นการชั่วคราวหรือถาวรตามความเหมาะสมแก่กรณี
- การกลับถิ่นฐานเดิมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รัฐภาคีซึ่งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นบุคคลในสัญชาติของรัฐนั้นหรือเป็นบุคคลที่มีสิทธิในการพำนักเป็นการถาวรในเวลาที่เขาเข้าไปในอาณาเขตของรัฐภาคีที่ได้รับบุคคลนั้นพึงช่วยเหลือและยอมรับการกลับคืนของบุคคลนั้น โดยปราศจากความล่าช้าที่ไม่สมควรหรือไม่มีเหตุผลโดยชอบ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ผู้นั้นด้วย

สิทธิของผู้เสียหายผู้ถูกลักลอบขนย้ายถิ่นฐาน

- สิทธิที่ไม่ต้องรับผิดจากการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาเนื่องจากข้อเท็จจริงที่ตนตกเป็นผู้ถูกระทำการจากการถูกลักลอบขน
- เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ถูกระทำการจากการถูกลักลอบขนมาให้การเป็นพยานหลักฐานในการที่จะลงโทษแก่ผู้ลักลอบขนย้ายถิ่นฐาน

การคุ้มครองพยานที่เป็นอาชญากรที่หันมาให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงาน รัฐ

- ตามอนุสัญญาข้อ 26 มีบทบัญญัติ ดังนี้
- (ก) ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐานนั้น เช่น
 - (1) รูปพรรณสัณฐาน ลักษณะ องค์ประกอบ โครงสร้าง ที่อยู่หรือกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม
 - (2) ความเกี่ยวข้องขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งรวมทั้งความเกี่ยวข้องในระหว่างประเทศ
 - (3) ความผิดต่างๆที่องค์กรอาชญากรรมได้กระทำหรืออาจกระทำ
- (ข) ได้ให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจช่วยในการติดตามเอาสิ่งที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นจากผู้กระทำความผิด
- การลดหย่อนโทษให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่ได้ให้ความร่วมมือที่เป็นประโยชน์แก่การสอบสวน หรือการฟ้องร้องดำเนินคดีในความผิดประเภทที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้
- รัฐภาคีตั้งแต่ 2 รัฐขึ้นไปสามารถทำการตกลงร่วมกันในการคุ้มกันระหว่างรัฐแก่พยานที่ให้การอันเป็นพยานหลักฐานสำคัญในการดำเนินคดีกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ทั้งนี้ รัฐที่ตกลงที่จะใช้พยานร่วมกันจะต้องไม่ใช่พยานหลักฐานที่ได้จากพยานผู้ร่วมกระทำผิดนั้นมาฟ้องลงโทษพยานผู้นั้น

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศสหรัฐอเมริกา

- หน่วยงาน คือ The United States Marshals Service (U.S. Marshals) เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครองพยาน เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กระทรวงยุติธรรมโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการโดยตรงผ่านไปยังผู้อำนวยการสำนักงาน U.S. Marshals โดยผู้อำนวยการสำนักงาน U.S. Marshals ได้รับการแต่งตั้งมาจากประธานาธิบดี ซึ่งจะต้องผ่านการเห็นชอบจากรัฐสภา
- การเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยานมีกระบวนการขั้นตอนดังนี้คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมลรัฐหรือสหรัฐเป็นผู้ส่งคำร้องขอความคุ้มครองต่อ The Office of Enforcement Operations (OEO) อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรมโดยมีอัยการสูงสุดเป็นผู้บังคับบัญชาและ OEO จะประสานให้พยานได้สัมภาษณ์จาก U.S. Marshals Service โดย U.S. Marshals จะเป็นผู้เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เบื้องต้น อีกทั้งแจ้งให้พยานทราบว่าชีวิตพยานจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรหากเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยาน และ U.S. Marshals จะประสานงานเพื่อให้พนักงานอัยการได้สัมภาษณ์พยานโดยตรง และเสนอต่ออัยการว่าควรให้พยานเข้าสู่โครงการหรือไม่ เป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจให้พยานเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยาน

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศสหรัฐอเมริกา

- ข้อตกลงเบื้องต้น Memorandum Of Understanding
-) จะต้องให้การและให้ข้อมูลแก่เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย
- 2) จะต้องไม่ก่ออาชญากรรมใด ๆ เสียเอง
- 3) ข้อตกลงที่พยานจะหลีกเลี่ยงการพบปะกับผู้อื่นทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในความปลอดภัยของพยานเอง
- 4) จะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และคำพิพากษาของศาล
- 5) จะต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าพนักงานผู้ซึ่งถูกจัดให้มีคุ้มครองพยาน
- 6) จะต้องสาบานว่าจะปฏิบัติตามกฎหมายอันสำคัญทุกประการ
- 7) จะต้องเปิดเผยการได้รับการให้ประกันทัณฑ์บน และคุมประพฤติใดๆหากบุคคลนั้นอยู่ระหว่างคุมประพฤติหรือให้ประกันภายใต้กฎหมายมลรัฐใด และต้องให้ความยินยอมในการเข้าสู่การกำกับของรัฐบาลกลาง

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศสหรัฐอเมริกา

- การคุ้มครองพยานในระบบระยะสั้น
- การคุ้มครองพยานในระบบระยะยาว
- ก. การลักลอบค้ายาเสพติด
- ข. การพนันในลักษณะมีเครือข่ายโยงใย
- ค. การกรรโชก ฉ้อโกง
- ง. การให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- จ. การฟอกเงิน

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศสหรัฐอเมริกา

- ฉ. การใช้สิทธิพลครอบงำเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ช. การกระทำความผิดในคดีสำคัญโดยเฉพาะการก่อการร้ายหรือการจารกรรมข้อมูล
- ซ. การลักลอบผลิตและค้าอาวุธ
- ฌ. การลักลอบขนคนต่างชาติเข้าประเทศ
- ญ. การฉ้อราษฎร์บังหลวง
- ฎ. การขัดขวางความยุติธรรมในส่วนสำคัญ

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศสหรัฐอเมริกา

- ก) รัฐจะจัดการให้มีการย้ายถิ่นที่อยู่ของพยานและครอบครัวให้พ้นจากเขตอันตราย ไปยังเขตที่ปลอดภัย
- ข) รัฐจะร้องขอคำสั่งศาลให้เปลี่ยนชื่อสกุลตามที่ตั้งใหม่ให้พยานและครอบครัว พร้อมจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดขึ้นแทนของเดิม
- ค) รัฐจะจัดหาบ้านพัก การรักษาพยาบาล การฝึกงาน สถานที่ศึกษาของบุตรและจัดหางานให้ใหม่ตามความรู้ ความถนัดของพยาน
- ง) รัฐให้ค่าครองชีพเบื้องต้นจนกว่าพยานจะช่วยเหลือตนเองและครอบครัวได้
- จ) รัฐจะให้ความคุ้มกันพยานตลอด 24 ชั่วโมง ขณะเมื่อพยานไปให้การหรือไปเบิกความต่อศาล
- การนำระบบการกันไว้เป็นพยาน (Witness Immunity)
- การสิ้นสุดการคุ้มครองพยาน

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศออสเตรเลีย

- หน่วยงานที่รับผิดชอบในการคุ้มครองพยาน
- ผู้บัญชาการตำรวจแห่งประเทศออสเตรเลีย (The Commissioner of the Australian Federal Police) โครงการคุ้มครองพยานแห่งชาติ (The National Witness Protection Program or NWPP)
- ระดับรัฐบาลกลาง คือ The Witness Protection Act 1994
- Complementary Witness Protection Law โดยแต่ละมลรัฐได้ออกกฎหมายเสริมดังนี้

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศออสเตรเลีย

- มลรัฐออสเตรเลียแคปปิตอลเทอร์ริทอรี: Witness Protection Act 1996
- มลรัฐนิวเซาท์เวล: Witness Protection Act 1995
- มลรัฐนอร์ทเทิร์นเทอร์ริทอรี: Witness Protection (Northern Territory) Act 2002
- มลรัฐควีนแลนด์: Witness Protection Act 2000
- มลรัฐเซาท์ออสเตรเลีย: Witness Protection Act 1996
- มลรัฐแทสเมเนีย: Witness Protection Act 2000
- มลรัฐวิกตอเรีย: Witness Protection Act 1999
- มลรัฐเวสเทิร์นออสเตรเลีย: Witness Protection (Western Australia) Act 1996

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศออสเตรเลีย

- หน้าที่ของพยานต้องเปิดเผยข้อมูลก่อนที่ผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติจะประเมินว่าพยานควรเข้าสู่โครงการหรือไม่ นั้น พยานจะต้องเปิดเผยข้อมูลที่จำเป็นทุกประการ
- หลักเกณฑ์การพิจารณาเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยานผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจสั่งให้มีการคุ้มครองพยานได้ ต่อเมื่อครบองค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังนี้
- 2.1) ผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติให้พยานไปตรวจสอบสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต รวมทั้งให้มีการสืบสวน สอบสวน ในทางใด ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นก่อนก็ได้ ปัจจัยที่นำมาพิจารณาประกอบก่อนจะตัดสินใจเข้ามาในความคุ้มครอง คือ
- (1) พยานมีประวัติการกระทำผิดหรือไม่โดยเฉพาะความผิดร้ายแรง และหากพยานเข้าโครงการจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม สาธารณะ หรือไม่
- (2) มีการตรวจทางจิต หรือจิตวิเคราะห์โดยผู้ชำนาญว่าพยานเหมาะที่จะเข้าโครงการหรือไม่
- (3) ความร้ายแรงของการกระทำผิดซึ่งมีพยานหลักฐานหรือเอกสารเชื่อมโยงเกี่ยวข้อง

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศออสเตรเลีย

- 2) โดยพยานผู้นั้นจะต้องให้ความยินยอมในการเข้ามาอยู่ในโครงการด้วย
- 3) พยานจะต้องทำบันทึกข้อตกลงเบื้องต้นด้วย ซึ่งถ้าพยานมีอายุไม่ถึง 18 ปี หรือมีความบกพร่องเรื่องความสามารถในการทำนิติกรรมบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้แทนโดยชอบธรรมจะเป็นผู้ลงนามแทน อีกทั้งยังให้อำนาจผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติ จะพิจารณารับบุคคลต่างด้าวเข้ามาในโครงการคุ้มครองพยาน เมื่อได้รับการร้องขอจากหน่วยงานของต่างประเทศด้วย

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศออสเตรเลีย

- Memorandum Of Understanding
- 1) เงื่อนไขต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองพยานหรือช่วยเหลือพยาน และการฝ่าฝืนเงื่อนไขที่นำไปสู่การเพิกถอนโครงการให้ความคุ้มครอง เช่น การกระทำผิดอาญาหรือการกระทำใด ๆ ที่บั่นทอนความเข้าใจระบุนี้ห้ามไว้ หรือการกระทำให้เกิดความเสียหายต่อโครงการคุ้มครองพยาน
- 2) ความตกลงของพยานที่จะไม่กระทำการใด ๆ เป็นการทำให้เกิดความเสียหายต่อมาตรการให้ความปลอดภัยของพยาน
- 3) ความตกลงของพยานที่จะทำตามคำแนะนำของผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติในเรื่องเกี่ยวกับความคุ้มครองพยาน

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศออสเตรเลีย

- Memorandum Of Understanding (ต่อ)
- 5) รายละเอียดหน้าที่ตามกฎหมายพยาน รวมทั้งหน้าที่ในครอบครัวและหนี้ในทางภาษี หน้าที่อื่น ๆ ของพยาน รวมทั้งสัญญาต่าง ๆ ในนามพยาน
- 6) รายงานทางการเงินของพยาน
- 7) ความตกลงพยานที่จะเปิดเผยให้ผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติทราบถึงคดีอาญา คดีแพ่ง และคดีล้มละลาย ของพยานที่อาจเกิดขึ้นหลังจากที่พยานเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยานแล้ว
- เมื่อพยานได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงเป็นที่เรียบร้อยแล้วก็ย่อมแสดงว่าพยานเริ่มเข้าสู่โครงการคุ้มครองพยานแล้ว

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศออสเตรเลีย

- การคุ้มครองพยานตามมาตราการทั่วไปและมาตรการพิเศษ
- 1) ทำการเปลี่ยนแปลงเอกสารต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้พยานได้รับการเปลี่ยนชื่อ ที่อยู่
- 2) อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ พนักงานที่ได้รับใช้ชื่อ สกุล ในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งให้ถือเอกสารต่าง ๆ ในชื่อ สกุล ที่เปลี่ยนไปด้วย
- 3) เปลี่ยนแปลงที่อยู่ของพยาน
- 4) จัดหาที่พัก และอาหารแก่พยาน
- 5) จัดหาพาหนะในการขนย้ายทรัพย์สินแก่พยาน

- 6) จัดหาค่าใช้จ่ายในการครองชีพ รวมทั้งเงินช่วยเหลืออื่นๆ
- 7) จัดหาค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนแปลงที่อยู่พยาน
- 8) จัดให้พยานได้มีอาชีพและได้รับการศึกษา
- 9) จัดหาความช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อให้พยานสามารถช่วยเหลือตัวเองหรือทำให้มั่นใจว่าพยานจะได้รับความปลอดภัย
- 10) กระทำการใด ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อให้พยานได้รับความปลอดภัย
- การสิ้นสุดการคุ้มครองพยาน

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศไทย

- หน่วยงานที่รับผิดชอบในการคุ้มครองพยาน สำนักงานคุ้มครองพยาน สังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
- หน่วยงานอื่นที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานอีก 7 หน่วยงาน คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กรมการปกครอง กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ
- พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ได้ให้คำจำกัดความถึงบุคคลที่จะมาเป็นพยานไว้ กล่าวคือ พยานที่จะได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ หมายถึง บุคคลใดก็ตามซึ่งจะมาให้ หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิได้หมายความว่ารวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยานโดยไม่จำกัดเชื้อชาติและสัญชาติ

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศไทย

มาตรการการคุ้มครองพยาน

- ย้ายที่อยู่ หรือจัดการที่พักที่ปลอดภัยแก่พยาน
- กรณีที่พยานไม่สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและผู้อยู่ในอุปการะเลี้ยงดูของพยานได้ ให้สำนักงานคุ้มครองพยานจ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยาน หรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของพยานเป็นระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจขอขยายครั้งละไม่เกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 2 ปี
- ดำเนินการเปลี่ยนตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยานได้ในระหว่างที่ได้รับความคุ้มครอง และดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงให้กลับสู่ฐานะเดิมตามคำขอพยานด้วย โดยประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น กรมการปกครอง

กฎหมายคุ้มครองพยานของประเทศไทย

- มาตรการการคุ้มครองพยาน
- ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพ หรือการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้พยานสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามความเหมาะสม
- ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ เช่น การใช้สิทธิต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนของรัฐ การใช้สิทธิทางศาล เป็นต้น ซึ่งสามารถเบิกค่าใช้จ่ายในการเรียกร้องได้เท่าที่จ่ายจริงตามระเบียบ ข้อ 23 (5)
- ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น
- ดำเนินการอื่นใดให้พยานได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับความคุ้มครองตามที่เห็นสมควร

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

- มาตรา 23 การกันพยาน
- กรณีระหว่างการสอบสวนคดีความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หากผู้ต้องหาให้ข้อมูลเองโดยสมัครใจต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับกิจกรรมและการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีต่อหัวหน้าหรือผู้มีบทบาทสำคัญในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวน แล้วเสนอสำนวนการสอบสวนต่ออัยการสูงสุด
- หากอัยการสูงสุดเห็นว่าข้อมูลที่ได้รับจากผู้ต้องหาเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง อัยการสูงสุดก็สามารถใช้ดุลพินิจออกคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้นทุกข้อหาหรือบางข้อหาก็ได้
- ในกรณีที่มีการฟ้องคดีแล้ว หากการให้ข้อมูลดังกล่าวได้กระทำในระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ให้อัยการสูงสุดมีอำนาจออกคำสั่งถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกา หรือไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกาในความผิดนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ภายใต้อำนาจของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา